https://doi.org/10.59295/crs2024.49 CZU: 341.217(4)UE:343.352(478)

CORUPȚIA ÎN REPUBLICA MOLDOVA: PROVOCĂRI ȘI SOLUȚII ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE

THE CORRUPTION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: CHALLENGES AND SOLUTIONS IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Daniel CEMORTAN, *masterand*,
Academia „Ștefan cel Mare”
a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova,
ORCID: 0009-0000-3531-4411

Summary

Corruption in the Republic of Moldova represents a major obstacle to economic and social development, negatively affecting the functioning of public institutions and citizens' trust in them.

Although the fight against corruption is very useful for the European Integration process, it is difficult because of the deepening of the phenomenon in governance structures and social mentality. In order to effectively fight corruption, it is necessary to apply rigorous policies inspired by successful European practices and to tighten anti-corruption legislation.

Increasing salaries and offering favorable economic conditions can reduce the attempt to commit acts of corruption among public officials.

The European integration of the Republic of Moldova depends on the success in the fight against corruption and the promotion of deep reforms to strengthen the rule of law.

Due to the active involvement of civil society and independent media, they play an important role in strengthening democracy by exposing corrupt practices and by constantly putting pressure on the authorities to act transparently and responsibly. These entities function as a check and balance mechanism, ensuring that abuses of power are brought to public attention and that those responsible are held accountable, which contributes to the creation of a fairer political environment and the advancement of the European Integration process.

Keywords: *corruption, Republic of Moldova, European Integration, anti-corruption reforms, political challenges, governance, justice, foreign investments, economic development, civil society, countermeasures, integrity, impact of corruption, international cooperation.*

Introducere

Prima mențiune despre termenul de corupție a apărut încă din vechile monumente ale statalității, și anume în Babilonul Antic, a doua jumătate a sec. al XXIV-lea î.Hr. [1, p. 3]. Conform legii nr.82 din 25.05.2017, corupția este definită ca utilizare a funcției, contrar legii, în interes privat. În acest sens, utilizarea funcției poate avea loc în cadrul entităților publice sau private, în mod direct de către deținătorul funcției sau indirect de către intermediari, iar interesul privat poate fi propriu pentru deținătorul funcției sau pentru alte persoane [2]. Subsidiar, este de menționat faptul că, cuvântul „*corupție*” provine de la termenul latin „*corruptio*”, care înseamnă în literalmente „*stricat*”, „*mituit*”, caracterizând comportarea funcționarului care, în schimbul banilor sau al altor foloase necuvenite, își comercializează atributele funcției cu care a fost învestit [3, p. 3].

Corupția are un impact devastator asupra dezvoltării economice și sociale a Republicii Moldova, deoarece aceasta subminează funcționarea eficientă a instituțiilor statului, reduce investițiile străine și naționale, agravează inegalitățile sociale și contribuie la migrația masivă a forței de muncă, în special a tinerilor și a specialiștilor calificați. Faptele de acest fel, pun în pericol desfășurarea activității statului și a tuturor sectoarelor vieții sociale.

Corupția este definită ca fiind o stare de abatere de la moralitate, de la datorie, care creează avantaje funcționarilor publici corupți, aducându-le mai multă armonie, bunăstare, bani, etc., în schimbul eforturilor făcute pentru a presta careva servicii atât legale, cât și ilegale.

Respectiv, a combate mita și corupția în Republica Moldova, este practic imposibil într-o perioadă scurtă de timp, având în vedere adâncimea cu care aceste practici sunt înrădăcinate în structurile de guvernare și în mentalitatea socială.

În opinia mea, „*Corupția*” este un fenomen complex, definit în general ca abuzul de putere publică în scopul obținerii unor avantaje personale sau de grup. Este de menționat faptul că, acest concept include o gamă largă de comportamente ilegale, cum ar fi luarea de mită, darea de mită, etc.
Datorită corupției, statul nostru natal, este afectat de dezvoltarea economică, socială și erodează încrederea publicului absolut în toate structurile care fac parte din Republica Moldova.

Astfel, autorul Voljenkin B.V. definește corupția ca „*un fenomen social ce conduce la discreditarea (alterarea) puterii, când funcționarii aparatului de stat sau altor ramuri folosesc situația lor de serviciu, statul și autoritatea funcției pe care o execută în scopuri de profit, pentru îmbogățirea personală sau în interese de grup*”. Tot în acest sens, autorul Karpetom I.I., menționează că „*corupția este tendința spre îmbogățire a diferitor funcționari ai aparatului de stat, deținători de putere sau stăpânitori pe situație, care au transformat instituțiile*” [4, p. 134]. Sunt de acord cu aceste 2 afirmații, deoarece ambele subliniază esența corupției ca un abuz de putere în scopul îmbogățirii personale sau de grup, ceea ce destabilizează integritatea instituțiilor statului și distorsionează funcționarea lor corectă.

Așadar, corupția rămâne una dintre cele mai mari provocări cu care se confruntă Republica Moldova în drumul său către Integrarea Europeană, fiindcă aceasta afectează profund toate aspectele vieții publice și private, erodând încrederea cetățenilor în instituțiile statului și blocând implementarea reformelor necesare pentru progresul și parcursul european al Republicii Moldova.

Materiale utilizate și metode aplicate. În elaborarea acestui articol științific, am consultat o gamă largă de surse, inclusiv literatură de specialitate, reglementări relevante, studii de caz și statistici actuale. Aceste surse au fost selectate foarte minuțios și analizate pentru a oferi o înțelegere completă și informată a subiectului, asigurând o argumentare solidă și detaliată a subiectului abordat.

În cadrul elaborării articolului privind „*Corupția în Republica Moldova: provocări și soluții în contextul Integrării Europene*”, am utilizat în mod prioritar diverse metode, cum ar fi: metoda analizei, sintezei, deductivă, istorică și metoda comparației. Aceste tehnici au fost destul de importante pentru a evidenția problemele fundamentale legate de corupție, precum și pentru a analiza provocările actuale și măsurile necesare pentru abordarea acesteia în contextul Integrării Europene. Astfel, datorită aplicării acestor metode, am avut un sentiment de claritate și încredere în analiza realizată, reușind să obținem o înțelegere profundă a complexității fenomenului corupției și să facilitez identificarea soluțiilor adecvate pentru avansarea procesului de Integrare în Uniunea Europeană.

Scopul acestui articol este de a studia impactul corupției asupra procesului de Integrare Europeană a Republicii Moldova, de a identifica principalele probleme pe care le pune corupția și de a propune soluții eficiente pentru depășirea acestora. Respectiv, scopul articolului este de a elabora o analiză detaliată a modului în care corupția afectează activitatea instituțiilor publice și dezvoltarea economică a țării, precum și pentru a face o analiză a eficienței măsurilor anticorupție actuale în raport cu cerințele și normele stabilite de Uniunea Europeană. În mod similar, se urmărește elaborarea unor recomandări concrete pentru consolidarea statului de drept și accelerarea procesului de Integrare Europeană a Republicii Moldova. Rezultatele obținute. Deseori, în Republica Moldova, se întâlnește și se discută despre „*corupție*” în diverse forme și la diferite niveluri ale societății, de la micile acte de corupție până la marile scandaluri politice și economice.

În contextul Integrării Europene, lupta împotriva corupției devine nu doar o necesitate internă, ci și o cerință necesară pentru îndeplinirea standardelor stabilite de Uniunea Europeană, care vizează la întărirea statului de drept și creșterea responsabilității guvernamentale. Prin urmare, problemele legate de corupție trebuie abordate prin măsuri concrete și eficiente pentru a asigura un progres real în procesul de Integrare Europeană și pentru a construi o societate mai echitabilă și mai egală.

Cu siguranță că toții, la etapa actuală, cunoaștem foarte multe persoane care sunt în căutare sau care chiar își ispășesc pedeapsa în penitenciare din cauza comiterii actelor de corupție [7, p. 124]. Da, corupția este o problemă și..., cu care ne luptăm mulți ani la rând, mizând de combaterea acesteia, însă până la moment, nu este prevăzut nici un rezultat, deoarece asemenea acțiuni au fost comise, se comit și cu regret posibil ar putea să se comită.

O cauză, care deseori afectează și reprezintă imboldul comiterii actelor de corupție de către funcționarii publici cu statut special este insuficiența de bani, salariile mici, etc. Astfel, dacă ne referim la polițiști, în special la cei tineri, aceștia pot fi tentați să accepte mită sau să se implice în alte acte de corupție pentru a suplimenta veniturile modeste, deoarece făcând o referință la prețurile majorate la chirii, apartamente, facturile pentru utilități, produse alimentare, îmbrăcăminte mai reprezentabilă, responsabilitatea de a asigura nevoile unui bebeluș care suportă cheltuieli nu mici, acești tineri se confruntă cu o presiune financiară considerabilă, pot crea un climat în care tentația de a suplimenta veniturile prin mijloace ilicite devine tot mai greu și mai greu de evitat. În acest context, corupția poate părea o soluție rapidă pentru a face față acestor provocări financiare, deși consecințele pe termen lung sunt profund negative pentru individ și societate.

În opinia mea, dacă statul ar majora salariile tuturor cetățenilor și ar permite, de exemplu, acordarea unui credit cu o rată lunară acceptabilă în funcție de salariu, și cu o dobândă de rambursare de cel mult 3%, acest lucru ar putea reduce semnificativ tentativa de a recurge la acte de corupție, fiindcă fiecare cetățean și-ar permite să își acopere cheltuielile de bază și să trăiască într-un mod demn, fără a fi nevoit să caute surse suplimentare de venituri prin mijloace ilegale.

Da, cu toții, cu siguranță, dorim ca Republica Moldova să devină parte a Uniunii Europene, să beneficieze de standarde mai înalte de viață, de justiție echitabilă și de un mediu politic stabil. Ulterior, dacă facem o comparație între Republica Moldova și Germania, pot afirma că există diferențe semnificative în ceea ce privește nivelul de corupție, funcționarea instituțiilor publice și respectarea statului de drept. În timp ce Germania are un sistem bine consolidat, cu mecanisme eficiente de combatere a corupției și o claritate destul de ridicată în guvernare,

În Germania, dacă să discutăm despre acordarea creditelor cetățenilor, aceștia beneficiază de condiții favorabile, având prioritate în accesarea sumelor necesare, mai ales atunci când rata lunară de rambursare este limitată la un maximum de 4%. Acest fapt facilitează gestionarea eficientă a obligațiilor financiare și contribuie la stabilitatea economică a indivizilor, reducând presiunea financiară și riscurile de recurgere la acțiune ilegale. Ar fi foarte bine și destul de valoros dacă și în Republica Moldova ar exista asemenea condiții, cu rate de dobândă accesibile și opțiuni favorabile pentru acordarea creditelor.

Integrarea Europeană reprezintă o oportunitate majoră pentru dezvoltarea economică și socială a țării noastre, însă pentru a atinge acest obiectiv, trebuie și suntem obligați să combatem corupția la toate nivelurile și să promovăm reforme profunde, datorită faptul de împuternicire a statul de drept.

După exagerarea pretențiilor de pedeapsă a unei părți însemnate din populație (în principal, a celei năpăstuite), raportându-ne la corupție [8, p. 48], de multe ori se ascunde refuzul de a vedea corupția în sine. Prejudecata tradițională a corupției are în vedere justificarea dării și luării de mită pentru:

- eliberarea din serviciul militar;
- primirea de foloase și atenții sporite, în ceea ce privește raportarea la sine sau la vreun apropiat, în instituțiile medicale;
- obținerea permisului de conducere fără a susține examenele sau fără a avea aptitudini de conducere;
- prezentarea atestatelor cu rezultate pozitive în lipsa sau neajunsul cunoștințelor și aptitudinilor profesionale;
- un comportament mai atent sau îngăduitor al profesorului față de elev;
- admiterea la o universitate de stat, cu prestigiu;
- scutirea de pedeapsă pentru o infracțiune sau atenuarea pedepsei;
- exonerarea de răspundere pentru orice infracțiune;
- primirea, fără a sta la rând, a unui beneficiu „*cuvenit conform legii*";
- toleranță din partea șefului la locul de muncă.

Această listă, din păcate, poate continua. Într-o atmosferă de pregătire constantă la mită interdicțiile legale sunt moarte. Conspirația mituitorului și a celui mituit determină nivelul ridicat de invulnerabilitate al corupției [5, p. 26].

Sunt de acord cu toate aceste mențiuni de mai sus, deoarece ele reflectă realitatea complexă și adesea acceptată social în care corupția este profund înrădăcinată în diferite aspecte ale vieții la etapa actuală [11, p. 359]. Acceptarea corupției în contextele precum eliberarea de la serviciul militar, obținerea de beneficii anumite respectarea procedurilor legale, sunt exemple de cum corupția [9, p. 280] este normalizată și adesea considerată un compromis inevitabil în fața justiției. Într-o astfel de atmosferă, unde interdicțiile legale sunt adesea ignorate, și colaborarea dintre cei care dau și cei care primesc mită devine o normă, corupția devine extrem de greu de combătut și continuă să afecteze negativ dezvoltarea socioeconomică și procesul de Integrare Europeană.

În urma unei analize minuțioase, pot să afirm că primele douăzeci de *„anticorupției*", care au reușit să realizeze la nivel de stat o strategie anticorupțională eficientă, sunt următoarele: Finlanda, Danemarca, Noua Zeelandă, Islanda, Singapore, Suedia, Canada, Olanda, Luxemburg, Norvegia, Australia, Elveția, Marea Britanie, Hong Kong, Austria, Israel, SUA, Chile, Irlanda și Japonia.

În diferite regiuni se aplică diverse metode de combatere a corupției. În SUA; Marea Britanie și Austria, organele de menținere a ordinii tind să descopere cazurile concrete de încălcare a legii, în Singapore și Hong Kong structurile abilitate acționează după principiul: infracțiunea trebuie prevenită, nu penalizată în aceste țări accentul este pus pe „*lucrul educativ*" și „*acțiuni preventive*".

În Franța, persoana învinuită de corupție sau de luare de mită este pedepsită cu 10 ani de privațiune de libertate sau cu o amendă, mărimea căreia dublează suma mitei. În SUA termenul pedepsei pentru o infracțiune identică constituie 5 ani (sau o amendă de până la 10 mii dolari). În Japonia – șapte ani de închisoare. În

Germania 6 ani (sau o amendă în mărime ce dublează suma mitei). În Singapore persoana acuzată de corupție este lipsită de prezumția nevinovăției, fiind obligată să explice proveniența tuturor veniturilor sale [6, p. 102].

În China, pedepsele pentru corupție și luarea de mită sunt extrem de severe. Persoanele găsite vinovate de corupție pot fi condamnate la pedepse variind de la închisoare pe termen lung până la pedeapsa cu moartea, în funcție de gravitatea infracțiunii și de suma de bani implicată.

În SUA, la fel ca și în Republica Moldova, de pedeapsa penală sunt pasibile atât persoanele care iau mită, ci și cele care o dau. Orice persoană care dă, propune, promite, în scopuri ilegale, obiecte de valoare unei persoane de răspundere sau unui candidat la funcția în cauză urmează a fi trasă la răspundere penală pentru dare de mită. Este important că de pedeapsa pentru luare de mită este pasibil atât funcționarul în serviciu, cât și cel ce a plecat, sau abia urmează a fi numit într-o anumită funcție.

Din punctul meu de vedere, în Republica Moldova, pentru a avansa pe calea Integrării Europene, este necesar să se intensifice eforturile în combaterea corupției prin aplicarea unor politici riguroase și mă refer la faptul că este necesar să facem o inspirație din țările Uniunii Europene care au avut mari succese în combaterea corupției și de aplicat cele mai reușite metode în țara noastră. În acest fel, se poate asigura nu doar respectarea standardelor europene, dar și recâștigarea încrederii cetățenilor în instituțiile statului, fapt esențial pentru dezvoltarea economică și socială a țării.

Dacă să vorbim despre politica moldovenească, pot să afirm faptul că ea este într-o strânsă legătură și marcată de influența unor oligarhi și grupuri de interese, care folosesc corupția pentru a-și menține puterea și controlul asupra resurselor statului. Astfel, acest lucru generează o fază destul de negativă, deoarece puterea politică și economică este concentrată în mâinile câtorva indivizi sau grupuri, în urma căruia, acest lucru este în defavoarea bunei guvernări.

Subsidiar, în urma celor menționate mai sus, doresc să mă expun asupra faptului că datorită influenței majore a unor oligarhi și grupuri de interese, multe persoane cinstite sunt judecate negativ, deoarece dacă nu doresc să facă parte din grupul lor, sau dacă doresc să combată actele de corupere [10, p. 92], automat sunt șantajați sau chiar acuzați de anumite fapte pe care nici nu le-au realizat. Aceasta este o problemă foarte grea de soluționat, dar din păcate este și cu siguranță că va fi actuală. Pentru a preveni toate problemele de genul dat, cu siguranță că avem nevoie de modificare radicală a legislației și de impus toate serviciile responsabile de prevenirea și combaterea corupției să depună maximul efort și de obținut câte mai multe rezultate.

Doar prin înăsprirea la maximum a legilor cu privire la actele de corupție și majorarea la maxim a pedepselor, exact cum se întâmplă în țările Europene, doar atunci o să reușim să trăim într-un mediu unde nu persistă corupția și să ne apropiem mai aproape de succesul spre Integrarea în Uniunea Europeană.

Personal, întotdeauna am mizat pe faptul că, numai prin aplicarea și elaborarea unor reforme destul de severe și datorită întării sistemelor de control și prevenire a corupției, putem crea un mediu de guvernare cât mai corect, care să faciliteze în mod real Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Respectiv, în urma cele studiate și analizat, menționez cu siguranță că nu doar corupția este impedimentul spre Integrarea în Uniunea Europeană a Republicii Moldova, aici sunt foarte multe nuanțe (atât pozitive, cât și negative) care influențează asupra procesului dat.

Concluzie

Corupția rămâne una dintre principalele piedici în calea dezvoltării Republicii Moldova și a integrării sale în Uniunea Europeană, necesitând o abordare sistemică și globală. Reformele structurale, alături de întărirea instituțiilor statului, ar trebui să fie cât mai esențiale și aplicate cât mai urgent pentru combaterea corupției în Republica Moldova. De asemenea, adoptarea și intrarea în vigoare a legislației cu privire la anticorupție, în conformitate cu standardele europene, sunt cu siguranță niște pași majori și extrem de necesari în acest proces. Respectiv, sprijinul activ al societății civile și al partenerilor internaționali contribuie la creșterea presiunii asupra autorităților pentru a acționa cu integritate. Astfel, succesul luptei împotriva corupției va determina nu doar progresul pe calea Integrării Europene, ci și îmbunătățirea generală a calității vieții cetățenilor moldoveni la etapa actuală.

Așadar, pot afirma cu siguranță că corupția s-a adaptat și a evoluat împreună cu societatea, manifestându-se sub diverse forme, dar având la bază același principiu de abuzare a puterii pentru interese personale sau de grup. Acest fenomen antisocial nu face distincție între regimuri autoritare și democratice, fiind prezent peste tot, iar combaterea sa a devenit o provocare urgentă mai ales, deoarece corupția se extinde rapid, afectând treptat toate sectoarele societății și transformându-se într-un mod de viață și o mentalitate colectivă.

La fel sunt de părerea că, prevenirea corupției prin educație poate fi realizată, deopotrivă, de organizațiile neguvernamentale și cele guvernamentale. Implicarea instituțiilor publice în această activitate este însă indispensabilă, în special, în educarea anticorupție a funcționarilor din sectorul public. În final, în contextul

Integrării Europene, combaterea corupției nu este doar o condiție obligatorie, ci și o oportunitate pentru Republica Moldova de a se consolida ca un stat de drept, democratic și prosper. Prin voință politică reală și cooperare internațională, Republica Moldova poate transforma lupta împotriva corupției într-un catalizator al schimbării pozitive și apropierii de absolut toate valorile europene.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Borșevschi, A.; Istrati, A. Bazele de contracarare a corupției. Recomandări metodice, Chișinău, Editura: Pontos, 2008, pag.9, (citat: Ursu Veaceslav, Mariana Andrieș „Corupția ca fenomen social și juridic: Studio Criminologic, Chișinău, 2023, Editura: Departamentul Editorial Poligrafic Academia „Ștefan cel Mare" a MAI, pag.3, numărul total de pagini:154, ISBN 978-9975-135-76-4);
2. Legea integrităţii nr.82 din 25.05.2017 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.229-243 din 07.07.2017, în vigoare conform ultimelor modificări şi ajustări din 05.07.2024 (Legea nr.49 din 21.03.2024 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.138-140 din 05.04.2024);
3. Mrejeru, Theodor; Petre, Dumitru; Florescu, Andreiu; Safta, Dan; Safta, Marieta. Infracțiunile de corupție. Aspecte teoretice și practice, București, Editura: ALL BECK, 2000, pag.3, numărul total de pagini: 304, ISBN 973-655-042-7;
4. Ilie,S. Corupția: aspectul criminologic, în „Corupția", Chișinău, Editura: ARC, 2000, pag.134, (citat: Ursu Veaceslav, Mariana Andrieș, „Corupția ca fenomen social și juridic: Studio Criminologic, Chișinău, Editura: Departamentul Editorial Poligrafic Academia „Ștefan cel Mare" a MAI, 2023, pag.154, numărul total de pagini: 154, ISBN 978-9975-135-76-4);
5. Ursu Veaceslav, Mariana Andrieș, Corupția ca fenomen social și juridic: Studio Criminologic, Chișinău, Editura: Departamentul Editorial Poligrafic Academia „Ștefan cel Mare" a MAI, 2023, pag.26, numărul total de pagini: 154, ISBN 978-9975-135-76-4;
6. Viață fără mită: recomandări practice în domeniul relaţiilor cetăţenilor cu organele de control / Org. Obştească, „Protecţia Drepturilor Cetăţenilor", Chişinău, Editura: F. E.-P. „Tipogr. Centrală", 2004, pag.102, numărul total de pagini: 125, ISBN 9975-78-343-0;
7. Soroceanu, Igor. *Accepţiuni generice privind noţiunea de corupţie*. În: Revista Administrarea publică, publicaţie metodico-ştiinţifică trimestrială, nr.3 din 2021, pag.124-128, ISSN 1813-8489;
8. Soroceanu, Igor. *Evoluţia incriminării infracţiunilor de corupţie: din cele mai vechi timpuri până în prezent*. În: Revista Vector European, publicaţie științifico-practică, nr.2 din 2021, pag.48-51, ISSN 2345-1106 /ISSNe 2587-358X;
9. Soroceanu, Igor. *Corupţia ca fenomen social şi juridic în etapa contemporană*. În: Revista Analele ştiinţifice ale Academiei „Ştefan cel Mare" a MAI al RM: ştiinţe juridice, nr.14 din 2021, pag.280-287, numărul total de pagini: 341, ISBN 978-9975-135-44-3;
10. Soroceanu, Igor. *Coruperea pasivă: aspecte de drept penal comparat*. În: Revista Legea şi Viaţa, publicaţie ştiinţifico-practică din Republica Moldova, nr.9-10 din 2021, pag.92-99, numărul total de pagini: 99, ISSN 2587-4365/ E-ISSN 2587-4373;
11. Soroceanu, Igor. Cernomoreț Sergiu, Andrei Nastas, *Coruperea pasiva ca forma de manifestare a fenomenului corupției: esența și trăsături*. În: Materiale ale Conferinței științifico-practice internaționale „Teoria și practica administrației publice", ediția a 26-a, din 20 mai 2022, Chișinău, Editura: Academia de Administrare Publică, p.359-364, numărul total de pagini: 585, ISBN 978-9975-3542-3-3.